

Manuál pro presbyterky a presbytery sborů

Českobratrská církev evangelická

15. prosince 2022

Obsah

1 Úvod	2
1.1 Čím se řídíme – i ve staršovstvu	2
2 Staršovstvo	3
2.1 Členství ve staršovstvu	4
2.2 Ustanovení a působnost staršovstva	5
2.3 Schůze a funkcionáři staršovstva	7
2.4 Dobrá praxe a podněty	8
3 Hospodaření sboru	9
3.1 Správa majetku, zvláště nezcizitelného	10
3.2 Dobrá praxe, podněty a pomoc	11
4 Co by měl a mohl presbyter vědět	11
5 Pro kurátorky a kurátory	12
6 Závěr – nejen pro kurátorky a kurátory	14
7 FAQ – často kladené otázky	14

1 Úvod

Sestro presbyterko, bratře presbytere, sestro kurátorko, bratře kurátore, blahopřejeme vám ke zvolení a k důvěře, která byla projevena touto volbou. Věříme také, že jste tuto volbu přijal/a (možná s třesením a bázní), ovšem také s důvěrou a nadějí, že tyto lidské volby předchází a k nim se přiznává hlava církve, totiž Ježíš Kristus. Je při Vás, zaslubuje rozmnožení darů, které při Vás byly rozpoznány, bude Vás podpírat a doprovázet. To jsou všechno dobré předpoklady pro Vaši presbyterskou či kurátorskou službu – ovšem nemalý je také úkol, který je před Vámi.

Přijměte tento manuál jako předestření toho, co je staršovstvo, jaká je jeho působnost, pravomoci, náplň jeho činnosti a zodpovědnosti. Po uvedení do (pod)kapitoly a jejího přehledu následují odkazy na řády církve, případně na další podtémata; třetí část pak tvoří (je-li to možné) odkaz na dobrou a osvědčenou praxi (budeme vděční za Vaše zkušenosti a na jejich základě za doplnění a obohacení nejen této části). Manuál bude dále aktualizován, sloužit má primárně jako webová stránka (která může a má být stále ve stavu tvoření. Na závěr jsou připojeny otázky a odpovědi spojené s presbyterskou službou. I ty budeme rádi rozšiřovat, objeví-li se další dotazy i jejich zodpovězení.

Pán (církve) s vámi!

1.1 Čím se řídíme – i ve staršovstvu

Preambule Církevního zřízení naší (ale jak věříme také Kristovy) církve praví: „za jedině pravidlo víry a života uznává (Českobratrská církev evangelická – dále jen ČCE) Boží slovo dosvědčené v Písmech Starého a Nového zákona, jejichž středem je Boží zjevení v Ježíši Kristu.“ V poslušnosti tohoto Božího oslovení si ukládá církev svoje Církevní zřízení a z něj vycházejí další její řády (jejich aktuální znění je k nalezení na nezávislém evangelickém portálu Evangnet), které ošetřují další oblasti správy a života církve.

Jak dále říká preambule „Církev se spravuje podle zásad presbyterně synodních.“ To znamená, že se ČCE spravuje demokraticky a v její správě jsou laici a presbyteri zastoupeni a to většinou nejméně polovinou v tom kterém orgánu. Toto uspořádání se nám zdá nejbližší tomu, co je o správě církve napsáno v Bibli.“ Presbyter znamená (řecky) „starší“ a ti se objevují už ve Starém zákoně, v Kristově církvi pak nejprve v jeruzalémském sboru (Sk 11,30; 12,25), podle Sk 14,23 je ustanovoval apoštol Pavel na své první misijní cestě v každém sboru. V naší tradici se stávají presbytery ti (či ty), kdo jsou zvoleni do staršovstva z členů sboru. Staršovstvo (spolu s kazatelem či kazatelkou) je správním orgánem sboru.

Dalšími „patry“ správy církve je na úrovni seniorátu konvent (obdobu sborového shromáždění v rámci sboru) a seniorátní výbor (jakési staršovstvo na úrovni seniorátu v čele se seniorem a seniorátním kurátorem) a v rámci celé církve pak synod a synodní rada (za předsedání synodního seniora a synodního kurátora – více viz přehled struktury naší církve na oficiálních stránkách naší církve.

Změny církevního zřízení a řádů přijímá a schvaluje synod (stejně jako další kontrolní a jiné mechanismy v rámci celé církve).

Při hlasování rozhoduje (prostá) většina (v případě rozhodování o osobách a pokud někdo z přítomných požádá o hlasování tajné), ale je dobré, když se hledá a nalézá širší shoda, nejen uvnitř staršovstva.

 řády

Církevní zřízení – Preambule

Českobratrská církev evangelická, stručně zvaná Evangelická církev, vyznává víru v Boha Otce,

Syna a Ducha svatého, která ji spojuje s křesťany všech vyznání a všech dob.

Vyjadřuje svou naději, že spolu s ostatními křesťany má účast na jedné obecné Kristově církvi, díle Ducha svatého.

Evangelická církev se hlásí do společenství reformačních církví obnovených a stále se obnovujících Božím slovem. Navazuje na tradice České reformace, na hnutí husitské, církev podobojí i Jednotu bratrskou, na církve evangelické augsburského i helvetského vyznání, povolené v našich zemích tolerančním patentem v roce 1781 a sloučené svobodným rozhodnutím zástupců všech sborů na generálním sněmu r. 1918 v církev jedinou, která přijala jméno Českobratrská církev evangelická.

V poslušnosti a svobodě víry se učí ze starokřesťanských vyznání víry Apoštolského, Nicejsko-cařihradského a tzv. Athanasiova, i z konfesí reformačních, čtyř článků pražských, vyznání Jednoty českých bratří podle vydání J. A. Komenského z r. 1662, Českého vyznání, vyznání Augsburského a Druhého vyznání helvetského.

Svou touhu po obnovení viditelné jednoty Kristovy církve vyjadřuje v přímluvných modlitbách a v účasti na ekumenických snahách. Přihlíží k výsledkům ekumenických rozhovorů, zvláště k dokumentu Komise pro víru a řád o křtu, večeři Páně a ordinaci a k Leuenberské konkordii, pod kterou připojila svůj podpis.

Za jediné pravidlo víry a života uznává Boží slovo dosvědčené v Písmech Starého a Nového zákona, jejichž středem je Boží zjevení v Ježíši Kristu. Je přesvědčena, že posláním církve a jejich údů jest oslavovat Boha slovem i celým životem, zejména zvěstovat evangelium o spasení v Ježíši Kristu každé generaci a všem bez rozdílu, vysluhovat svátosti podle Kristova ustanovení, společnou práci horlivě usilovat o vždy plnější poznávání pravdy Boží, tvořit obecenství víry, lásky a naděje ve vzájemné službě a pomoci i v řádu a kázni podle Písem a přijímat odpovědnost za věci veřejné.

V odpovědnosti za celé stvoření slouží dílu Božího království, jehož plnost s nadějí vyhlíží.

Evangelická církev přijímá zásadu všeobecného kněžství lidu Kristova, podle níž je posláním církve svěřeno všem pokřtěným a uskutečňuje se podle různých obdarování, jež společenství církve rozpoznává. Podle této zásady pověřuje ke konkrétním službám.

Evangelická církev se spravuje podle zásad presbyterně synodních.

tipy

Presbyterně-synodní zřízení je model řízení a správy církve, který je uplatněn zejména v mnoha protestantských církvích. Je založen na tom, že v čele sboru či jinak nazvané místní obce stojí volený kolektivní orgán (presbyterstvo). Sborny se sdružují do vyšších celků, které jsou opět řízeny kolektivními orgány, které jsou obsazovány delegáty ze sborů. Nejvyšší orgán církve se nazývá synod. V presbyterně-synodním zřízení je tak kombinován princip volby a princip delegace. Zřízení vychází z předpokladu, že potřebnou kvalifikaci k vedení každé jednotky církve nemá jedinec, ale sbor zástupců či delegátů.

Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Presbyterně-synodní zřízení [online].

[Církevní zřízení](#)

[Církevní zřízení a řády](#)

[Struktura církve](#)

2 Staršovstvo

Stali jste se součástí staršovstva Vašeho (farního) sboru. To je voleno sborovým shromážděním na dobu 6 let. Církevní zřízení o staršovstvu říká toto:

řády

Církevní zřízení – § 23. Staršovstvo

1. Staršovstvo je správní orgán farního sboru. Zejména mu přísluší pečovat spolu s farářem nebo jáhnem o bohoslužebná a katechetická shromáždění, o duchovní život rodin sboru, o hospodaření sboru, o ekumenické vztahy a misijní činnost v obvodu sboru. Podporuje kazatele a pomáhá jim v jejich práci, ve vzájemné bratrské odpovědnosti dbá, aby život kazatelů, starších i celého sboru byl ve shodě se svědectvím Písem svatých a s církevním řádem.
2. Staršovstvo zasedá podle potřeby, zpravidla jednou měsíčně.
3. Členy staršovstva jsou mocí svého úřadu (virilní členové) faráři a jáhnové ve sboru ustanovení.
4. Staršovstvo volí ze svého středu kurátora sboru.
5. Staršovstvo volí ze svého středu na čtyřleté funkční období poslance konventu a jejich náhradníky.
6. Staršovstvo volí na čtyřleté období poslance a náhradníky seniorátního shromáždění Jeronýmovy jednoty z členů farního sboru.

tipy

Při online setkáních se osvědčila platforma Jitsi Meet, která nevyžaduje žádnou registraci.

Církevní zřízení – Staršovstvo

2.1 Členství ve staršovstvu

Řád o správě církve (§ 23) vymezuje členství ve staršovstvu – může se jím volbou ve sborovém shromáždění stát člen sboru mající v den volby 21 let, i to, kdo je jím tzv. virilně, tj. díky své funkci (faráři a jáhnové ve sboru zvolení za kazatele), případně kdo za něj může být povolán v mimořádné situaci. Počet členů a členek staršovstva toho kterého farního sboru je stanoven velikostí sboru a jeho tradicí (změna velikosti staršovstva je možná pouze po schválení sborovým shromážděním a potvrzení seniorátním výborem – tedy není možné měnit počet členů staršovstva až při samotné volbě staršovstva).

řády

Řád o správě církve – Čl. 22. Členství ve staršovstvu

1. V každém farním sboru s výjimkou sboru, v němž bylo rozhodnutím synodu zřízeno strategické kazatelské místo, musí být zřízeno staršovstvo.
2. Členy staršovstva jsou faráři a jáhnové ustanovení ve sboru volbou nebo rozhodnutím církevních správních orgánů a členové staršovstva zvolení sborovým shromážděním.
3. Dispens od překážek stanovených v čl. 11 odst. 5 a 7 tohoto řádu může ve výjimečných případech udělit seniorátní výbor na základě odůvodněné žádosti a to zásadně před volbou.

4. Počet volených starších a přiměřený počet náhradníků je úměrný velikosti sboru. Nejmenší přípustný počet starších je šest a největší dvacet čtyři. Starší jsou voleni na šest let. Jejich funkční období začíná dnem volby, nebyl-li při volbě stanoven jiný počátek funkčního období.
5. Zvolené členy staršovstva a jejich náhradníky ustanovuje po každé volbě pověřený člen seniorátního výboru v bohoslužebném shromáždění příslušného farního sboru. Čas a místo shromáždění stanoví seniorátní výbor v dohodě se staršovstvem příslušného farního sboru.
6. Staršovstvo může povolat za svého člena i člena církve, který se přistěhoval z jiného sboru, kde byl členem staršovstva. Funkční období takto povolaného člena staršovstva končí při nejbližší volbě staršovstva.
7. Volí-li sborové shromáždění na základě svého usnesení schváleného seniorátním výborem každé tři roky polovinu staršovstva, jsou náhradníci staršovstva voleni pouze na dobu tří let.
8. Když se místo staršího uprázdí (úmrtním nebo jinak), nastoupí za něho náhradník do konce funkčního období staršovstva. Náhradníci nastupují v pořadí stanoveném při volbě. Jsou-li ve sboru členové staršovstva voleni podle určitých obvodů či obcí, nastupuje náhradník z příslušného obvodu.
9. Rezignaci staršího přijímá staršovstvo, rezignaci staršovstva přijímá seniorátní výbor.

 tipy

Pozor na rodinná staršovstva.

[Řád o správě církve – Členství ve staršovstvu](#)

2.2 Ustanovení a působnost staršovstva

Staršovstvo se ujímá své funkce okamžitě po zvolení (nebylo-li při volbě stanoveno jinak). Stanoví termín první schůze, při které jsou ustaveni jeho funkcionáři (viz níže). Pověření staršovstva „seniorem či členem seniorátního výboru“ se koná při bohoslužbách (jejich termín záleží na domluvě se SV), při kterých nově zvolené staršovstvo skládá tento slib (dle formuláře schváleného synodem v roce 2021):

Věříme, že Kristus svou církev spravuje prostřednictvím svého Ducha a jeho rozmanitých obdarování. Ty, kdo se k němu ve víře obracejí, tak vybavuje, povzbuzuje a vede ke vzájemné službě. Církve vzešlé z reformace – mezi nimi i Českobratrská církev evangelická – proto ke své správě pověřují vedle kazatelů a kazatelek také skupinu dalších bratří a sester, jejichž obdarování k tomu se osvědčila. Tradičně jim říkáme „presbyteri“ či „starší“.

Staršovstvo je vybíráno volbou a je mu spolu s kazatelem svěřena starost a péče o společenství sboru – o to, aby sbor žil jako Kristovo tělo a byl budován jako Boží dům, v poslušnosti evangelia, ve víře, lásce i naději. Staršovstvo nese zodpovědnost za bohoslužby a jiná shromáždění sboru, za pastýřskou péči o jednotlivce, zvláště za ty nějak oslabené, a má pečovat také o místa a prostředky, které ke svému životu sbor potřebuje a užívá.

Představení ustanovovaných

Milé sestry a bratři, ve sborovém shromáždění dne X. Y. ZZZZ jste zvolili za presbytery a presbyterky sboru N. tyto bratry a sestry: *výčet jmen*

Za náhradníky a náhradnice jste zvolili bratry a sestry: *výčet jmen*

Tito bratři a sestry volbu přijali a vyjádřili svou ochotu sloužit sboru. Nyní je tedy k presbyterské službě pověříme. Prosím jmenované, aby přistoupili ke stolu Páně, a celé shromáždění prosím, aby povstalo.

Otázky presbyterům

Milí bratři a sestry, sbor v N. vás povolává ke službě presbyterů. Proto se vás ptám:

(1) Přijímáte své pověření jako povolání od Boha a chcete se ve své službě podřizovat Božímu slovu? Jestliže tomu tak je, odpovězte (každý sám za sebe) Ano.

(2) Chcete žít v lásce a vzájemném odpuštění se všemi sestrami a bratry? Chcete stát věrně při svém kazateli a spolu s ním podpírat ty, kdo procházejí těžkostmi a trápením? Jestliže tomu tak je, odpovězte Ano.

(3) Chcete se varovat toho, co by důvěru ve sbor narušovalo, a zachovávat v tajnosti, co vám jako presbyterům bude důvěrně svěřeno? Jestliže tomu tak je, odpovězte Ano.

(4) Chcete dbát na to, aby váš sbor jako součást jednoho Kristova lidu zachovával bratrskou otevřenost vůči členům jiných církví a byl místem svědectví o Bohu i pro nevěřící? Jestliže tomu tak je, odpovězte Ano.

(5) Zavazujete se, že budete dbát řádů, které si Českobratrská církev evangelická v poslušnosti Božího slova uložila? Jestliže tomu tak je, odpovězte Ano.

Otázka sboru Milí členové a členky sboru v N., chcete tyto presbytery mít ve vážnosti, modlit se za ně a podporovat je v jejich práci? Jestliže tomu tak je, odpovězte (každý sám za sebe) Ano.

Ustanovení

Pole působnosti staršovstva je široké. Do jeho pravomocí nespádají jen věci praktické a správní – z řádu je patrné (viz níže), že také věci bohoslužeb a duchovní péče o sbor a jeho členky a členy. Je dobře, když staršovstvo a kazatel či kazatelka úzce spolupracují. Ve věcech hospodářských a správních jsou tzv. statutárními představiteli sboru spolu s kurátorem či kurátkou, smlouvy a další důležité listiny podepisují spolu. Zvláště větší důležitosti – třeba pronájem delší 5 let, nebo dokonce prodej sborového majetku, musí schválit také nadřízené církevní orgány – viz níže v kap. 3). Proto je žádoucí, aby nesení takové odpovědnosti odpovídala i jejich komunikace, vzájemná podpora a spolupráce směřovaná příkladem a láskou Ježíše Krista.

Staršovstvo je potom nadáno Řádem o správě církve působností zakotvenou v článku 24.

řády

Řád o správě církve – Čl. 24. Působnost staršovstva

1. Kromě úkolů stanovených Církevním zřízením přísluší staršovstvu zejména:

- a. osobním příkladem a společnou službou pečovat o křesťanský život ve sboru
- b. pravidelně a řádně pořádat bohoslužebná, katechetická a vzdělávací shromáždění pro dospělé, mládež i děti (nedělní a sváteční bohoslužby pro dospělé a pro děti, biblické hodiny, náboženské vyučování, konfirmační cvičení a konfirmační slavnost, a další pravidelná i mimořádná shromáždění, setkání, cvičení, kursy, pobyty a tábory zaměřené k prohloubení znalosti Bible, k utvrzení ve víře, k budování společenství sboru a k odpovědnému a řádnému jednání ve všedním životě) a usnášet se o jejich pořadu a čase konání
- c. starat se o cvičení církevní hudby a zpěvu a jejich užívání ve sboru
- d. podle potřeby se starat o vyučování náboženství ve školách na území sboru
- e. pečovat o ekumenické vztahy a misijní činnost v obvodu sboru
- f. navštěvovat členy sboru, zvláště nemocné, osamělé a jinak potřebné
- g. pomáhat modlitbami, napomínáním, radou a potěšováním rodinám i jednotlivcům, kteří se ocitli v pokušení, v nebezpečí mravního zbloudění či rozvratu
- h. pastýřskou službou usilovat, aby spory mezi členy sboru byly urovnány vzájemným odpuštěním
- i. přijímat do církve nové členy a vylučovat z ní
- j. vést kartotéku členů sboru, seznam členů s hlasovacím právem, zařizovat volby, svolávat sborové shromáždění a provádět jeho usnesení i usnesení a rozhodnutí vyšších církevních orgánů
- k. volit ze svého středu na čtyřleté funkční období poslance konventu, a to ve sborech do 250 členů jednoho, do 500 členů dva, do 1000 členů tři, přes 1000 členů čtyři a stejný počet náhradníků, nejméně však dva
 - l. volit z členů farního sboru na čtyřleté období poslance a náhradníky seniorátního shromáždění Jeronýmovy jednoty
- m. předkládat seniorátnímu výboru a konventu odůvodněné návrhy týkající se církevního života, církevního zřízení a řádů

- n. předkládat kazatelům i ostatním členům staršovstva přání nebo stížnosti týkající se jejich činnosti ve sboru a způsobu života, a kdyby to nemělo úspěch, činit oznámení vyšším správním orgánům a příslušným pastýřským radám
- o. ustanovovat a propouštět diakonky a diakony, učitele náboženství, varhaníky, sborové sestry, kostelníky i jiné zaměstnance a pracovníky sboru, určovat jejich mzdy a odměny a udělovat jim dovolenou
- p. usnášet kazatelské statuty upravující postavení farářů a jáhnů, kteří jsou ustanoveni ve sboru
- q. starat se o hospodaření sboru a správu jeho majetku podle ŘHC
- r. starat se o archiv farního sboru, o vedení sborové kroniky a o sborovou knihovnu
- s. jednat a usnášet se o všech sborových záležitostech, které nejsou církevním zřízením a řády svěřeny výhradně sborovému shromáždění nebo faráři či jáhnovi
- t. podávat příslušnému seniorátnímu výboru na požádání zprávu o všech záležitostech, které se týkají sboru, a dát mu nahlédnout do sborových spisů

💡 tipy

Větší zásahy do majetku – třeba pronájem delší 5 let, nebo dokonce prodej sborového majetku – musí schválit také nadřízené církevní orgány.

Církevní zřízení – Farní sbor Řád o správě církve – Působnost staršovstva

2.3 Schůze a funkcionáři staršovstva

Staršovstvo se schází k pravidelným schůzím (zvykem je jednou měsíčně). Jejich příprava je především na předsedovi a místopředsedovi staršovstva (kurátorovi a kazateli). Ty si volí staršovstvo vždy znovu po každé volbě (i třeba po třech letech druhý je pak místopředsedou). Staršovstvo dále volí a jmenuje své funkcionáře např. zapisovatele, pověřuje i členy sboru vedením pokladny a účetnictví (to může vést i někdo mimo sbor, nikoli však člen rodiny kazatele), ale také členy komisí a pracovních skupin. Je výhodou, když takové zvláště větší sbor má, či některá oblast práce a života sboru je rozvinutější; je to také příležitost, jak do práce vtáhnout i další členy sboru.

Specifikem jsou pak výbory kazatelských stanic, které mají v péči život míst, kde se slaví bohoslužby, káže evangelium a slouží svátostmi i mimo sídlo sboru; jejich pravomoci vymezuje statut kazatelské stanice. Citlivou otázkou je zapojení bývalých kazatelů či kazatelek na odpočinku či mimo církevní službu, kteří mohou být povoláni za členy staršovstva. Je dobré si krom případných výhod uvědomit i jistá rizika.

📖 řády

Řád o správě církve – Čl. 23. Funkcionáři staršovstva

1. Staršovstvo ze svých členů nejprve zvolí kurátora. Poté zvolí za svého předsedu faráře (případně administrátora) nebo kurátora, druhý z nich je bez volby místopředsedou staršovstva. Dále zvolí náměstka kurátora a zapisovatele. Ze svých členů případně z dalších členů sboru ustanoví pokladníka a podle potřeby i další funkcionáře a jejich zástupce. Není-li ustanovený funkcionář členem staršovstva, odpovídá staršovstvu za svou činnost. Funkcionáře staršovstvo volí a ustanovuje po každé volbě členů staršovstva, případně podle potřeby.

2. Kurátorem nemůže být zvolen farář nebo jáhen ani zaměstnanec sboru. Pokladníkem nebo účetním nemůže být ustanoven farář nebo jáhen ustanovený ve sboru. Pokladníkem nemůže být ustanoven žádný člen rodiny faráře nebo jáhna ustanoveného ve sboru.
3. Ve sboru, kde byl ustanoven administrátor nebo zvolen nový farář, provede staršovstvo novou volbu svého předsedy. Po každé volbě oznámí staršovstvo jméno svého předsedy a místopředsedy seniorátnímu výboru.

tipy

Staršovstvo by mělo pracovat koncepčně a s výhledem, tomu slouží Rozvojový plán, který by mělo představit. Osvědčuje se také, když se presbyterstvo neschází jen v rámci obvyklých schůzí, ale tráví spolu čas i jinde – neformálně ale i formálně – třeba v rámci výjezdního zasedání.

Řád o správě církve – Funkcionáři staršovstva

2.4 Dobrá praxe a podněty

Příprava volby nového staršovstva je na tom starém, tedy nejen na kazateli. Je dobré, když se podaří nové presbytery oslovovat, vychovávat, zapojovat do práce, zmocňovat. Před samotnou volbou nalezení vhodných kandidátů může pomoci průzkum mezi členy sboru, kteří navrhnou jména těch, kdo by se služby starších mohli ujmout. Ty pak osloví staršovstvo či jím ustanovená volební komise.

Dobrou praxí je, že se končící i začínající staršovstvo potkají a sejdou, tak aby se dalo plynule pokračovat ve správě sboru a péče o něj. V některých sborech proto dochází k volbě poloviny staršovstva vždy po třech letech. Většinou praxí zřejmě je, že málokdy a málokde dojde k obměně celého staršovstva. Zároveň událost nové volby a/či obměna (části) staršovstva mohou být šancí jako občerstvit správu sboru, otočit list, načít novou kapitolu apod.

Schůze staršovstva se mohou také konat online (což má své výhody – mohou se zúčastnit i ti, kdo musejí být doma či se nedostanou; ovšem i zřetelné nevýhody – možné technické obtíže, horší možnost obousměrné komunikace, možné nejasnosti při hlasování apod., doba kovidová ale ukázala, že se tak dít může.).

Osvědčuje se také, když se presbyterky a presbyteri nescházejí jen v rámci obvyklých schůzí, ale tráví spolu čas – neformálně ale i formálně – třeba v rámci výjezdního zasedání, víkendového pobytu. . .

Dlouhodobě řešenou otázkou je, kdy schůze staršovstva konat – dříve víc rozšířené jednání v neděli po bohoslužbách, mající své dobré teologické zdůvodnění (jednání staršovstva je předznamenáno službami Božími), v poslední době však ustupuje praktičtějšímu jednání staršovstva některý jiný den v týdnu.

Staršovstvo by mělo také myslet na zajištění života a správy sboru i v budoucnu. Tedy se aktivně podílet na vyhledávání, oslovování a zmocňování. Tomu také slouží vzdělávání a růst ve víře – jak ve sboru, tak v seniorátu (seniorátní konference a další vzdělávání) i na celocírkevní úrovni (celocírkevní setkání a vzdělávání presbyterů).

Je možné motivovat členy nejen staršovstev k ordinaci – k výpomocnému kazatelství, tedy možnosti i sloužit svátostmi. (To je od podzimu 2022 zajišťováno v rámci celé církve ve spolupráci s ETF UK, „naší“ teologickou fakultou dvouletým kurzem). Je dobré ve sboru mít tzv. předčitatele, mohou sloužit vedením připravených bohoslužeb a kázáním, pokud není možné jinak zajistit bohoslužby v případě nepřítomnosti vlastního kazatele či kazatelky.

O pověřování v rámci sborů naší církve přednášel (v rámci celocírkevního setkání presbyterů v roce 2021) farář Petr Pivoňka.

Staršovstvo by mělo pracovat koncepčně a s výhledem, tomu slouží Rozvojový plán, který by mělo staršovstvo jednou za šest let připravit.

Specifikem, které se zřejmě bude v naší církvi objevovat víc a víc, jsou regionální sbory (viz webinář k regionálním sborům z října 2021)

A samozřejmě i v rámci staršovstva se duchovně žije a pečuje o duši. Schůze začínají modlitbou a pobožností. O evangelické spiritualitě přednášel farář a asistent na katedře praktické teologie ETF UK Ondřej Macek.

Petr Pivoňka: Pověřování

[Diskuse o rozvojových plánech sborů](#) [Webinář k regionálním sborům](#)

[Ondřej Macek: Spiritualita I](#)

[Ondřej Macek: Spiritualita II](#)

3 Hospodaření sboru

„Ne ze světa, ale ve světě“, platí do jisté míry Ježíšovo slovo (J 17,4) i o křesťanském sboru, v tomto světě žijeme a náš sbor působí. Potřebuje pro tento život jisté prostředky, prostory, vybavení, musí se starat o své finanční i jiné zdroje a hospodařit s nimi. I tím vydáváme svědectví o své víře. Součástí působení sboru a jeho staršovstva je tedy péče o hospodaření a také o nemovitosti, které jsme přijali od předků či jsme je sami pořídili. Je hodné odpovědných hospodářů zabývat se touto oblastí sborové existence, ovšem tato péče nesmí staršovstvo vyčerpat, aby zůstala energie a chuť řešit věci podstatnější.

Církev a sbor hospodaří v souladu s Řádem o hospodaření a také s obecně platnými právními předpisy. Především je povinností sboru vést účetnictví podle zákonů a pravidel našeho státu. Staršovstvo je také povinno informovat sborové shromáždění, které se schází nejméně jednou ročně, aby vedle jiného bylo seznámeno s hospodařením sboru a schválilo je (za minulý rok a přijalo rozpočet na rok aktuální). Předtím dochází také k revizi hospodaření sboru zvolenými revizory.

řády

[Řád hospodaření církve](#)

tipy

Salár je pravidelný roční dar, který církev očekává od každého svého člena s vlastním příjmem v doporučené výši 5% jeho celkových ročních čistých příjmů. Salár se platí jednou ročně nebo ve

splátkách farnímu sboru, do něhož člen patří. Neplacení saláru nemůže být důvodem k vyloučení z církve.

Řád hospodaření církve, Čl. 8, 3

Řád hospodaření církve – Základní zásady hospodaření

Řád hospodaření církve – Příjmy a obětavost

Řád hospodaření církve – Farní sbory

3.1 Správa majetku, zvláště nezcizitelného

Specifickou součástí (někdy až vysilující) je péče o majetek, nemovitý zvláště. Ten se dělí na zcizitelný a nezcizitelný. Nezcizitelný představují budovy a pozemky, které „slouží základním funkcím sboru.“ (čl. 16.1 – Řádu o hospodaření). Tedy tradičně kostel/modlitebna a fara. Církev vede jejich seznam a je povinností sboru informovat církev o změnách týkajících se těchto nezcizitelných budov.

Zvláštní péče je také věnována těm budovám, které jsou památkově chráněné, a tím podléhá jejich péče a jejich úpravy tomuto dohledu. Výhodou však je, že na takto zapsané památky je možné získat dotace z veřejných prostředků, a zvláště z dotací určených na obnovu kulturních památek (skrze kraje) a fondy Ministerstva kultury (havarijní, který rozděljuje Národní památkový úřad, nebo menší, který rozděljuje Obec s rozšířenou působností). Nevýhodou to, že sbor je nucen k přípravě, průběhu i podoby oprav a obnov přizvat příslušné orgány památkové péče.

 řády

Řád hospodaření církve – Oddíl D. Správa majetku církevních sborů

 tipy

Nezcizitelné nemovitosti jsou budovy a pozemky ve vlastnictví církevních sborů, které vcelku nebo zčásti slouží základním funkcím církevního sboru.

Řád hospodaření církve, Čl. 16, 1

Řád hospodaření církve – Správa majetku církevních sborů

3.2 Dobrá praxe, podněty a pomoc

Je dobře, když sbor či staršovstvo mají hospodáře, který či kteří se o majetek sboru (zvláště nemovitý) zodpovědně a setrvale starají, sledují jeho stav, upozorňují na závady či provádějí nebo zadávají opravy včas. Tak aby se předcházelo škodám, ohrožení bezpečnosti i vyšším nákladům za větší opravy vynucené prodlením. Je to samozřejmě složitější tam, kde se nedostává lidí a prostředků.

Církevní fond na podporu obnovy a výstavby církevních budov se jmenuje Jeronýmova jednota. V současné době se však chystá její transformace. . .

V rámci ní a také na její seniorátní úrovni, případně v ústřední církevní kanceláři je však možné žádat radu, informace, pomoc.

[Jeronýmova jednota](#) [Statut Jeronýmovy jednoty](#)

4 Co by měl/mohl presbyter vědět, nebo kam se podívat, když neví

Presbyter by měl mít jisté povědomí také o okolních sborech, seniorátu i celé církvi (nejen té naší), její struktuře, mechanismech a pravidlech.

Ústředí naší církve sídlí v Praze, v Husově domě v Jungmannově ulici 9, kde sídlí synodní rada (obdoba staršovstva „povšechného sboru“ (termín používaný mluvíme-li o celé církvi).

Ústřední církevní kancelář, tyto úřední záležitosti jsou k nalezení na stránkách.

Z ústředí do sborů přicházejí tzv. sborové zásilkky s důležitými oznámeními, informacemi a pozvánkami.

Synodní rada zřizuje své poradní odbory a komise.

Naše církvev má také Facebook a YouTube kanál.

Nezávislý evangelický rozcestník – třeba s aktualizovanými řády.

Jednotlivé senioráty – rozcestník na portálu Evangnet.

Diakonie naší církve slouží a pomáhá.

Naše církvev je součástí ekumény křesťanských církví – ekumenické rady církví – Leuenberského společenství, Světového luterského svazu, světového reformovaného svazu. . .

Pomocí pro komunikaci uvnitř staršovstva a sboru může být emailová konference. Je dobré vyzkoušet možnosti spojení online (prostřednictvím různých programů pro pořádání videokonferencí – Jitsi Meet (k dispozici zdarma), případně prostřednictvím programů, které jsou placené (Google Meet, Zoom apod.).

Pro přípravu schůzí se mohou hodit sdílené dokumenty, do kterých má přístup farář/ka a kurátor/ka, kde ale i ostatní členové staršovstva mohou dopředu vidět, co se bude projednávat na příští schůzi staršovstva. Starším způsobem je možné podněty pro jednání starších získávat třeba sešitem vystaveným pro podněty členů sboru. Schůze staršovstva i zápisy z nich jsou neveřejné, ale je dobré, když se o rozhodnutích staršovstva přiměřeně informuje celý sbor (při ohláškách, na vývěsce či ve sborovém časopise nebo webu).

Staršovstvo je také zodpovědné za pastorační a péči (nejen) o členy sboru. Tato péče je na místě také mezi sebou navzájem.

 řády

Tento manuál :-)

 tipy

Zptej se svého presbytera/kurátora/faráře!

Oficiální webové stránky naší církve

Sborové zásilky

Poradní odbory synodní rady

YouTube kanál ČCE

Jednotlivé senioráty

Diakonie

Ústředí církevní kancelář

Komise synodní rady

Facebook ČCE

Nezávislý evangelický rozcestník

O sborech ČCE

Jitsi Meet

5 Pro kurátorky a kurátory (z materiálu Moravskoslezského seniorátu)

Církevní zřízení článek 6 odstavec 5:

Představitelé sboru (farář a kurátor, senior a seniorátní kurátor, synodní senior a synodní kurátor) vykonávají úkol zvěstovatelský, vyznavačský, strážný a pastýřský; dozírají, aby bylo jednání i usnášení církevních orgánů ve shodě s církevním zřízením a příslušnými řády a aby se plnila usnesení církevních orgánů; odpovídají za činnost sborových orgánů, podepisují společně jménem

sboru právní a jiné důležité listiny a zastupují sbor navenek. Volbou ve správním orgánu je jeden z nich zvolen jeho předsedou, druhý se bez volby stane místopředsedou.

Z toho plyne:

Kurátor je spolu s farářem statutárním zástupcem sboru. Sbor zastupuje navenek a reprezentuje spolu s farářem. Podílí se také na vedení schůzí staršovstva, jejich přípravě i uvádění jejich rozhodnutí do života sboru. Jedná vždy na základě rozhodnutí staršovstva a ve spolupráci s farářem. Je buď předsedou nebo místopředsedou staršovstva, stejně tak může předsedat sborovému shromáždění.

V případech, kdy sbor nemá faráře, jednájí jménem sboru administrátor a kurátor (je-li ve sboru ustaven administrátor, musí ve staršovstvu proběhnout nová volba, kdo bude předsedou, zda administrátor nebo kurátor sboru, stejně tak nová volba probíhá při každé změně na postu kazatele/kazatelky či kurátora/kurátorky).

Je zapotřebí, aby všechny závažné listiny, které jsou psány jménem sboru, podepisovali oba společně. Pokud by například smlouvu podepsal pouze farář nebo pouze kurátor, mohlo by to vést k její neplatnosti.

Každý sbor ČCE je tzv. právnickou osobou. To znamená, že vystupuje jako samostatný nositel práv a povinností – může například nabývat majetek, uzavírat smlouvy, zaměstnávat pracovníky, je povinen platit daně (v případech, kdy od nich není osvobozen) apod. A statutární zástupci za to mohou také být voláni k zodpovědnosti.

Zároveň platí, že ani kurátor, ani farář, nemají jednat na vlastní pěst, ale v trvalé součinnosti a spolupráci s celým staršovstvem. A to s trvalým vědomím, že naše církve i její sbory jsou spravovány po biblickém příkladu presbyterně-synodně, totiž skrze zvolené zástupce, kteří mají naši důvěru. U kurátora je tato důvěra hned několikanásobná – jednak byl zvolen spolu s ostatními presbytery členy sboru a má tedy důvěru sboru. Podruhé byl zvolen ostatními staršími jako ten, kdo je má vést a zastupovat. A do třetice – veškerá naše činnost, péče, pokusy o vedení sboru a církve se dějí v naději, že jsme nesení vírou Boží, totiž důvěrou z Boží strany. Ve světě se častěji prosazuje nedůvěra, my však spoléháme na důvěru. Pro kurátorky a kurátory to platí v míře vrchovaté. Tuto důvěru, tento základ je dobré si uvědomovat, je nutno o ni pečovat, jak ve vztahu k Pánu církve Ježíši Kristu, tak mezi kurátorem a farářem, ve staršovstvu, i ve sboru.

Další úkoly kurátora – důležité zvláště na sborech bez faráře

- **Všechny věci projednává s farářem nebo ustanoveným administrátorem sboru**
- Přípravuje schůze staršovstva 1x měsíčně, případně schůze mimořádné – samozřejmě nejlépe ve spolupráci s farářem/farářkou či administrátorem/administrátorkou.
- Pravidelně se zúčastňuje bohoslužeb a dalších sborových aktivit
- Spolu s farářem (administrátorem) zajišťuje provoz farní kanceláře
- Přípravuje sborová ohlášení
- Pravidelně se setkává s pokladníkem a účetním sboru
- Zpracovává roční výkazy hospodaření, evidenční dotazníky a zprávu pro sborové shromáždění
- Komunikuje se seniorátním výborem a synodní radou
- Pověřuje členy staršovstva a další členy sboru k činnostem nutným pro dobrý chod sboru
- Pečuje o setkávání generačních skupin ve sboru a dbá na jejich pravidelnost
- Koná pastorační návštěvy u členů staršovstva, je k dispozici všem členům sboru
- Stará se ekumenické kontakty v obvodu sboru
- Spolu s farářem administrátorem zastupuje sbor na konventu
- Zúčastňuje se setkání kurátorů, resp. presbyterních konferencí
- Zastupuje s farářem (administrátorem) sbor v (sídle sboru)
- Snaží se mít přehled o členech sboru (resp. kartotéce sboru)
- Má spolu se staršovstvem přehled o majetku a nemovitostech sboru
- Spolu se členy staršovstva má přehled o technickém stavu budovy (vodoinstalace, odpadní potrubí, elektroinstalace, topení atd. a s tím spojené povinné revize)

- Má přehled o úklidu sborových prostor

6 Závěr – nejen pro kurátorky a kurátory

Manuál měl původně být tisknutelný na dvě stránky, to se žel nepovedlo a ještě je dost pravděpodobné, že jsme na leccos zapomněli. Je zřetelné, že pole je široké a dělníků málo. Je proto dobré, aby členové staršovstva s kurátorem či kurátorkou zvlášť byli ochotní a přičinliví, aby záležitosti provozu sboru a sborových budov neležely pouze na kurátorovi. Každý člen ČCE, obzvláště postavený do čela společenství, má spolu se sborem čerpat sílu ze Slova Božího a svátostí, osvědčovat svou víru životem podle evangelia. Osobním příkladem a společnou službou pečovat o křesťanský život ve sboru.

Službu kurátora, ovšem i presbytera, nelze vykonávat bez pochopení a podpory ze strany jeho rodiny. Je také dobré, aby kurátor či kurátorka tuto službu mohl/a konat s odhodláním a láskou. Je dobré, když tato podpora přichází také ze sboru, od jeho členů a členek – a od pastýře či pastýřky sboru.

Úkol je zřetelně veliký, ale možnosti pro růst a jeho výživu jsou ve sboru a Kristově církvi také značné. Je dobré, když se kurátor a farář dovedou potkávat, mluvit o věcech sboru, o své službě, o svých otázkách, zraněních, bolestech, dovedou spolu vše předložit Pánu a u něj čerpat síly a novou chuť a inspiraci.

Aby nedošlo k přetížení (jednoho každého z nich i obou) je dobré věci, které se dají, delegovat – buď na další členy staršovstva, ale nejen je, na jednotlivce, komise, skupiny, kteří by mohli dílčí část práce a života sboru mít ve své péči. Kurátor i farář jsou do jisté míry také manažery a ten dobrý se pozná podle toho, že nedělá všechno sám. . . To se samozřejmě hůř uvádí v život zvláště tam, kde se nedostává lidí a jejich chuti, energie, času.

Pro tento žádoucí růst v kurátorském úkolu se osvědčují také setkání kurátorů – na oblastní, seniorátní i celocírkevní úrovni – s možností sdílení starostí, posílení vědomí, že v tom nejsem sám, že je nás víc ve stejné roli. Kde je možné také sdílet a čerpat dobré nápady, podněty, osvědčenou praxi. Přejeme, ať se to daří a Pán vás žehná.

7 FAQ – často kladené otázky

Podpisy k přístupu ke kontu apod. – dobré zařídit co nejdříve, samozřejmě poté, co dojde ke změně na místě faráře/kurátora/účetní.

Mnohé je popsáno a opatřeno i potřebnými formuláři na podstránce ústředí naší církve: Pro farní sbory (e-cirkev.cz) Ohlásit změnu a požádat o výpis z Rejstříku církevních osob (je dokladem o tom, kdo může vystupovat jménem sboru – kdo jsou jeho statutáři) – děje se nově elektronicky.

Co dělat v případě napětí na staršovstvu? Především obnovení komunikace, připomenutí, proč jsme ve staršovstvu, že nejde toliko o nás, naši věc, ale že jsme spolupracovníky díla Páně – a že od něj bereme taky pravidla, vodítka. Je možné k takové situaci přizvat supervizora pro supervizi osobní i skupinovou – jejich koordinátorem je farář Jiří Weinfurter. Případně je možné také přizvat nadřízené církevní orgány – seniorátní výbor, který nese pastýřskou zodpovědnost a pravomoc v rámci seniorátu, případně synodní senior a kurátor. V nejhorším případě je nutno celou věc postoupit pastýřské radě.

Co dělat v nouzi materiální – církev má svůj fond křesťanské služby (přispívá se z něj v případě potřeby na stěhování kazatelů, ale nejen na ně). V případě nouze kazatele je možné oslovit o výpomoc Spolek evangelických kazatelů, který má svůj sociální fond (důvěrníci SpEKU–stavovské organizace evangelických kazatelů – které je možné oslovit o možnost pomoci.)

Možnosti pro sbory – fond solidarity personálního fondu, ve sboru pak křesťanská služba, sociální fond apod.

Terminologie – kazatel (souhrnné označení pro faráře a jáhny), farář (vystudovaný magisterské teologické vzdělání), jáhen (nemagisterské vzdělání), vikář, vikářka – absolvující povinný roční vikariát, praxi, která je podmínkou farářské zkoušky a udělení dekretu volitelnosti (za faráře či farářku, jáhna či jáhenku ve sboru), kurátor – laický představitel sboru.

supervize ČCE důvěrníci SpEKu

Kalendář staršovstva a kurátora

- leden
 - týdny ekumenických setkání
 - do konce měsíce uzávěrka žádostí o grant na MK ČR – havarijní fond
 - uzavření hospodaření za minulý rok a příprava rozpočtu na rok aktuální, potvrzení o darech církvi (nejpozději do 15. února těm, kdo uplatňují u zaměstnavatele)
 - statistika minulého roku (uzávěrka ale až koncem února) – vše na evangnet.cz
 - spolu s farářem vypracovat zprávu o stavu sboru pro sborové shromáždění
 - Stanovení termínů celocírkevních sbírek, pokud nejsou data stanovena usnesením synodu
 - možná zvláštním dopisem poděkovat a informovat ty, kdo přispívají na sbor ve vyšší míře – aby věděli, co se s jejich penězi minulý rok stalo a byli případně povzbuzeni k tomu, aby svůj příspěvek sboru/salár upravili podle zvýšení svých příjmů
- únor
 - stanovení data sborového shromáždění (to se musí konat do konce března), jeho ohlášení (písemně či ohlášením 3 neděle předem, pokud se koná volba kazatelky či kazatele tak 4, program jednání, seznam členů s hlasovacím právem)
 - příprava volby revizorů hospodaření
 - uzavření statistiky – konec února. Uzávěrka dotací na krajích na obnovu nemovitostí (zvláště kulturních památek) – často v průběhu února
 - sborová zásilka s pozvánkami na akce pořádané církví v průběhu roku, hlavně léta
 - podání žádosti o seniorátní mikrogranty (může se lišit seniorát od seniorátu a jeho pravidel)
- březen
 - dotažení sborového shromáždění (zprávy, účetní uzávěrka s revizí hospodaření sboru, statistika, případné volby) a jeho konání.
 - Podání daňového přiznání (možnost posunutí?)
 - příprava Noci kostelů, pokud se sbor účastní
 - stanovení letního sborového programu
- duben–květen
 - vykonání sbírky na Jeronýmovu jednotu, podání žádosti o dar/půjčku z ní
- květen
 - jednání synodu naší církve, uzavření sbírky na Jeronýmovu jednotu

- Noc kostelů – konec května či začátek června, možnost, jak to sborových prostor pozvat příchozí
- červen
 - odeslání sbírky na Jeronýmovu jednotu a konání seniorátních Jeronýmových jednot. Léto a dovolené a zástupy kazatele v čase prázdnin a dovolených
- září
 - rozběh života sboru, uzávěrka DARPů – Diakonických a rozvojových grantů naší církve
- říjen–listopad
 - možné městské a obecní dotace
 - konkretizace adventního a vánočního programu sboru
- listopad
 - konvent (konventuálové se volí jednou za 4 roky), návrhy na konvent (a přes něj na synod) je třeba podávat s předstihem
- prosinec
 - advent a Vánoce. . . , možnost poděkovat spolupracovníkům ve sboru, poslat přání, předat drobnost, která vyjádří, že si jejich práce vážíme. . .
 - rozpis služeb presbyterů a rozdělení úkolů na následující rok
 - provést inventuru hospodaření sboru
 - na přelomu roku zkontrolovat či provést zákonné revize technického stavu sborových budov (komíny, elektrorevize apod.)
 - bylo by dobré ještě napsat pravidelné úkony na každém staršovstvu – stav hospodaření, obsazení kazatelny, a mnoho dalších – podle charakteru sboru

Diakonické a rozvojové granty

